

כעדשה מן השרץ מטמא (בהם – בכולם. מהם – במקצתם. הכיצד, עד שיגע במקצתו שהוא ככולו. שיערו חכמים בכעדשה שכן חומט תחילתו בכעדשה. רבי יוסי בר' יהודה אומר: כזנב הלטאה); בתו מאנוסתו, אינה מפורשת בכתוב ולמדו איסורה וענשה בגזרה שוה (הנה הנה; זמה זמה).

פרק שני; דפים יא – יג

י. א. בכמה אנשים מותר לדרוש בעריות, במעשה בראשית ובמעשה מרכבה?
ב. באלו דברים לא הורשינו להתבונן?

א. אין דורשים בסתרי עריות (= בהלכות שאינן מפורשות בתורה. עפ"י רש"י ור"ח. ומהרש"א פירש: סוד טעם איסור עריות) לשלשה אנשים, שאם אחד מהם נושא ונותן עם הרב, השנים האחרים דנים ביניהם ולא ידעו מה אומר הרב ועלולים להתיר את האסור, משום שעריות נפשו של אדם מחמדתן ומתאוה להן תמיד. ולא במעשה בראשית לשנים (כי שאל נא לימים ראשונים – יחיד שואל ואין שנים שואלים). ולא במרכבה ליחיד אלא אם כן היה אותו תלמיד, חכם ומבין מדעתו (שלא יצטרך לשאול לרב כשיסתפק לו, דלאו אורה ארעא לפרש הדברים. רש"י). ובברייתא (יג.) אמרו אין מוסרים ראשי פרקים אלא בית דין ולכל מי שלבו דואג בקרבו. וללשון אחרת, והוא שלבו דואג בקרבו (ואינו מיקל את ראשו. רש"י). [ופרטו בגמרא (שם) עד היכן הוא מעשה מרכבה במקראות שביחזקאל, היכן מוסרים רק ראשי פרקים והיכן אין מוסרים כלל].

א. 'מעשה בראשית' פירש רבנו תם, שם בן מ"ב אותיות היוצא מבראשית ומפסוק שלאחריו. והרמב"ם (יסודי התורה ג-ד) פירש 'מעשה בראשית' – יסודות הבריאה, ו'מרכבה' – תורת האלקות. ויש מפרשים מעשה מרכבה – שימוש מעשי בשמות הקדש (ע' בפירוש רבי עובדיה מברטנורא; תוי"ט ותפארת ישראל; שערי אורה בהקדמתו).

ב. מהרש"א פירש שלאב בית דין [שלבו דואג בקרבו] מוסרים ראשי פרקים גם אם אינו בגדר 'חכם מבין מדעתו', ואילו לחכם המבין מדעתו מלמדים אותו מעשה מרכבה ממש.

ב. כל המסתכל בארבעה דברים אלו, רתוי (י"ג: ראוי) לו כאילו לא בא לעולם; מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור. ומבואר בגמרא (יג.) שעד הרקיע (השמיני) שלמעלה מראשי חיות הקודש יש רשות לדבר, מכאן ואילך אין רשות.

דף יג

יא. האם מותר למסור דברי תורה לעכו"ם?

אמר רבי אמי: אין מוסרים דברי תורה לעובד כוכבים שנאמר לא עשה כן לכל גוי ומשפטם בל ידעום. הרמב"ם הרי"ף וטשו"ע השמיטו הלכה זו. ויש מי שכתב שלהלכה אין איסור בדבר (שו"ת באר שבע. וע' שפת אמת), אבל האחרונים דחו דעה זו ופסקו לאסור [והסבירו את השמטת הפוסקים בכמה פנים].

יש מחלקים בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה, ויש מחלקים בין פשט הכתובים לעיון והעמקה.

במצוות השייכות לבני נח – מותר ללמדם. ובמצוות שאינן שייכות להם אסור ללמדם אפילו כשבכל אופן משהו אחר ילמדם (תוס' ועוד).
 אם מוסר דברי תורה ליהודים, אעפ"י שנמצאים שם גם נכרים – כתבו כמה פוסקים להתיר. וכן יש שכתבו התר למסור להם דברי תורה משום איבה.

דפים יד – טו

- יב. א. האם מותר לסרס כלב?
 ב. בתולה שעברה – מהי לכהן גדול?
 א. אסור לסרס כלב (ומעוך וכתות ונתוק וכתות לא תקריבו לה' – ובארצכם לא תעשו – כל שבארצכם לא תעשו, ואפילו כלב שמחירו אסור למזבח).
 ב. בתולה שעברה מותרת לכהן גדול, ואין חוששים שמא נבעלה בהטיה אלא תולים שנתעברה באמבטי. ונאמנת לומר בתולה אני (רש"י). ואפשר שאפילו לרבי יהושע שאמר בעלמא אינה נאמנת להכשיר הולד, כאן נאמנת להכשיר עצמה לכהן גדול. ולר"י נראה שבודקים אותה על פי חבית (כבכתובות ע' תוס').

דף טז

- יג. אלו שלשה דברים המסתכל בהם עיניו כהות?
 דרש רבי יהודה ברבי נחמני: כל המסתכל בשלשה דברים עיניו כהות; בקשת, ובנשיא ובכהנים (כשנושאים כפיהם בזמן שבית המקדש קיים). וכתבו התוס' שאף בזמן שאין בית המקדש קיים אסור להסתכל בהם משום הסח הדעת).
 א. מן הדין אין איסור להסתכל עתה בכהנים אלא בהסתכלות מרובה המסיחה דעת, אבל ראייה מועטת – מותרת. ודוקא במקדש שהיו מברכים בשם המפורש והשכינה שורה על ידיהם היה אסור אפילו ראייה בעלמא, מה שאין כן בזמן הזה. ומכל מקום נוהגים גם עכשיו זכר למקדש שלא להביט בהם כלל (משנה ברורה קכה, כג עפ"י מגן אברהם). ויש אומרים על פי הזוהר שאף בזמן הזה אסור להביט בהם משום כבוד שכינה השרויה על ידיהם (כף החיים שם). ומדובר על הסתכלות בהם כשאינם מכסים עצמם ואצבעותיהם בטלית).
 וכן הסתכלות בקשת אינה אסורה אלא כשמסתכל בה ביותר, לא בראיה בעלמא (פוסקים). וכן לענין הסתכלות בנשיא; ראייה בהעברה בעלמא מותרת, וככתוב מלך ביפיו תחזינה עיניך. ואם המלך חכם ומלמדו תורה – רשאי להסתכל, כי מצוה היא זו לראות את פני הרב ושומר מצוה לא ידע דבר רע (בן יהוידע).
 ב. יש אומרים שאין להגיד לחברו שיש קשת בשמים, משום 'מוציא דבה' (חיי אדם, והביאו המשנ"ב). ויש מתירים.

יד. האם סומכים על הקרבן ביום טוב?